

گفت‌وگوی صبا با ناصر ممدوح دوبلور پیشکسوت فیلم‌های مستند:

درگوندگی فیلم‌های مستند و سواست زیادی دارم

فیلم‌های مستند با سایر فیلم‌ها گفت: گوندگی در فیلم‌های مستند متفاوت از گوندگی فیلم‌های داستانی است چون اگر یک واو اضافه گفته شود معنای آن مطلب را تغییر داده ولی در باره فیلم‌های داستانی این حساسیت وجود ندارد. گوندگی فیلم‌های مستند سنگین‌تر و مطرح‌تر از سایر فیلم‌ها است چون در سستی متن‌های ترجمه در فیلم‌های مستند بسیار اهمیت دارد، زمانی من صبح و بعد از ظهر گوندگی دو کار مستند افق با ترجمه آقای حسین دانشفر را برعهده داشتم که ترجمه و نثری خوب داشت. ترجمه در موفقیت فیلم‌های مستند صاحب نام، صد در صد تاثیر گذار است. برای مثال مستند افق را می‌توان نام برد که مترجم آن حسین دانشفر بود. این گونده با تجربه ایران تاکید

ناصر ممدوح بهترین و با سابقه‌ترین مستندگوی ایران است که بیست و دوم آذرماه، در هجدهمین جشنواره «سینماحقیقت» از یک عمر تلاش او در عرصه گوندگی فیلم‌های مستند تجلیل می‌شود. به همین بهانه خبرنگار صبا با وی گفت‌وگوهایی انجام داده است که در ادامه می‌خوانید.

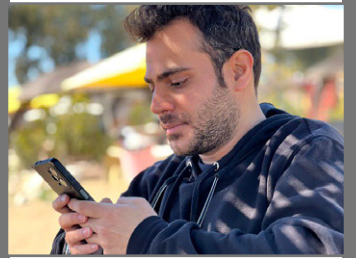
ناصر ممدوح بهترین و با سابقه‌ترین مستندگوی ایران درباره علت موفقیت خود در گوندگی فیلم‌های مستند گفت: من در گوندگی فیلم‌های مستند و سواست زیادی دارم و باید مطمئن شوم که متن به درستی ترجمه شده باشد چون ترجمه، در گوندگی و موفقیت فیلم‌های مستند بسیار تاثیر گذار است. وی درباره تفاوت گوندگی در

کرد: من در گوندگی فیلم‌های مستند قبل از ضبط، ابتدا یک بار متن را کامل می‌خوانم تا با معنا، مفهوم و موضوع آشنا شوم چون رعایت این موارد عامل موفقیت گوندگی فیلم‌ها و مستندها است.

نقد فیلم «هنرستان»

«هنرستان» و مسئله تلاش

برای تغییر

محمدعرفان صدیقیان علی ثقفی، فیلمساز و مستندساز جوانی است که با ساخت چندین مستند موفق، جایگاه خود را در سینمای ایران تثبیت کرده است. او سال گذشته با نخستین فیلم بلند داستانی خود به نام «پرویز خان» در جشنواره چهل و دوم فیلم فجر حضور یافت. این فیلم که به زندگی یکی از چهره‌های برجسته فوتبال ایران یعنی زنده یاد پرویز دهداری می‌پردازد، علی‌رغم ویژگی‌های قابل تأملش، با حاشایی زیادی روبه‌رو شد. برخی اعضای سابق تیم ملی فوتبال ایران روایت فیلم را نادقیق دانستند و معتقد بودند تصویر ارائه‌شده با واقعیت تفاوت دارد. این موضوع باعث شد برخی منتقدان مسئله وفاداری فیلم به واقعیت را زیر سؤال ببرند. وفاداری به حقیقت، به‌ویژه در مستندها که ذاتاً بر واقعیت‌نمایی استوارند، از اهمیت بسیاری برخوردار است. اما فیلمسازانی چون ثقفی گاه برای جذاب‌تر کردن روایت یا تأکید بر پیام خود، از واقعیت فاصله می‌گیرند که این مسئله می‌تواند موضوعی بحث‌برانگیز باشد.

ثقفی در مستند تازه خود به نام «هنرستان» به سراغ سوژه‌ای پیچیده و چندوجهی رفته است. این مستند به تاریخچه یک هنرستان قدیمی می‌پردازد که روزگاری چهره‌های برجسته‌ای را در خود پرورش داده، اما امروز فضایی کاملاً متفاوت پیدا کرده است. اکنون دانش‌آموزانی که از درس خواندن گریزان‌اند و گرفتار آسیب‌های اجتماعی‌اند، فضای مدرسه را تحت تأثیر قرار داده‌اند. همین تغییر وضعیت، محور اصلی روایت ثقفی در این مستند است.

نقطه تمرکز روایت بر شخصیت مدیر مدرسه استوار است که تلاش می‌کند با اقتدار، کنترل اوضاع را به دست بگیرد و از یک‌سویر دانش‌آموزان تأثیر مثبت بگذارد و کند ثقفی کوشیده است تصویری واقع‌بینانه از این مدیر ارائه دهد، اما به نظر می‌رسد حضور دوربین باعث شده برخی رفتارهای او اغراق‌آمیز و تصنعی به نظر برسد. این چالش، از مشکلات رایج در مستندسازی است و می‌تواند اصالت روایت را زیر سؤال ببرد.

علاوه بر این، «هنرستان» ساختاری چندلایه دارد و در کنار مسائل مدرسه، به نقش خانواده‌ها، تأثیرات محیط اجتماعی، و کاستی‌های نظام آموزشی نیز می‌پردازد. این پرداخت چندوجهی دیدگاه جامعی از مشکلات را به مخاطب ارائه می‌دهد و مستند را به اثری تأمل‌برانگیز تبدیل می‌کند. ثقفی با این مستند نشان داده که به موضوعات حساس اجتماعی علاقه‌مند است، اما همچنان وفاداری او به واقعیت محل بحث دارد.

گفت‌وگوی صبا با علی قاسمی

کارگردان مستند کوتاه «اژدر خالکوب»

زندگی، نقاشی تکرار نشدنی

پگاه زارعی

گفت‌وگو

«اژدر خالکوب» عنوان فیلم مستند کوتاهی به کارگردانی علی قاسمی در جشنواره سینما حقیقت ۱۸ حضور دارد. خبرنگار صبا با وی گفت‌وگویی انجام داده که در ادامه می‌خوانید.

علی قاسمی کارگردان مستند «اژدر خالکوب» در گفت‌وگو با صبا، درباره سوژه مستند خود گفت: اژدر نقاشی پیشکسوت و قدیمی بود که در زنجان زندگی می‌کرد و علی‌رغم نزدیک به شصت سال فعالیت هنری تقریباً گمنام بود. وی شخصیت جذاب و جالبی داشت و در زمینه‌های مختلفی مثل سینما، عکاسی، نجاری، کنده کاری و مجسمه‌سازی و... کار کرده بود و من هم به طور کلی سینمای متعلق به سنت‌های نقاشی و عکاسی را خیلی دوست دارم. همینطور جهان پر رمز و راز و ازلی ابدی اساطیر را و همچنین هویت و جغرافیای محلی و فرهنگ بومی و در کل میراث معنوی یک شهر را خیلی دوست دارم.

وی اظهار کرد: آن نقاش تکرار نشدنی برای زنجان بود و اگر در یک زمان بندی محدود به سراغش نمی‌رفتم دیگر هیچگاه نمی‌توانستم به او دسترسی داشته باشم. همینطور به لحاظ شخصیتی هم اشتراکات و مشابهت‌هایی زیستی با آن داشتم و همذات‌پنداری و درک موقعیت و وضعیتش سبب شد که بخواهم کاری درباره‌اش بسازم.

قاسمی افزود: این پروژه در حدود دو سال طول کشید و از ابتدا چالش بزرگ و سختی بود. ایده و داستان اولیه که در موردش داشتیم پیش نرفت و چند طرح و ایده دیگر هم در خصوص او به نتیجه‌ای نرسید چرا که کهولت سن ایشان و گاهی فشارهای مالی و روحی و گاهی بدبینی و بدعهدی افرادی که با ایشان مراد داشتند و حتی بعضی خصوصیات شخصیتی یا حتی کسالت و بیماری موجب توقف کار می‌شد و ادامه کار را سخت و ناممکن می‌کرد.

این فیلمساز اذعان داشت: ابتدای تولید و قبل از اینکه مرکز گسترش سینمای مستند درگیر کار بشود یک دور بین کهنه قدیمی داشتیم که بعداً آن هم سرقت شد و کار خوابید. برای پیدا کردن اسپانسر و جلب حمایت مالی عازم تهران شدم و حتی ناچار شدم هزار گاهی تا صبح در ماشین بخوابم و کارهای پروژه را پیش ببرم و واقعا شرایط سختی بود و قابل توصیف نیست. حتی در لحظات پایان زندگی‌اش که دیگر امکان ورود به حریمش ناممکن شد و حتی از مراسم تشییع‌اش بی‌خبر ماندم.

وی ادامه داد: بعد از سرقت دوربین سعی کردیم با حداقل امکانات کار را پیش ببریم ولی هیچ شخص حقیقی یا حقوقی نمی‌توانست یا شاید هم نمی‌خواست کمکی بکند و در نهایت بعد از کمک مرکز دوربینی از سینمای جوان کرایه کردیم و کار را پیش بردیم اما کمی دیر شده بود. بسیاری از فرصت‌ها از دست رفته بود. مادر فیلم و رفتارمان با ایشان سعی کردیم رفتار محترمانه‌ای در حد بضاعت خویش داشته باشیم و موجب افتخار و سربلندی ایشان و خانواده‌شان باشیم.

قاسمی گفت: در خصوص فیلم ساختن از ایشان و حریمشان هم به صورت شفاهی هم به صورت مکتوب از خودشان اجازه نامه گرفتیم و برای جلوگیری از حاشیه‌سازی، سوتفاهم و رعایت زیبایی شناسی فیلم نزدیک به چهل دقیقه از راف اولیه را حذف کردیم.

وی در پایان از مردم و مخاطبان و تصمیم‌گیران فرهنگ و هنر کشور خواست به مقوله مستند و مستندساز توجه داشته باشند و اظهار کرد: عموماً هنرمندان این حوزه علیرغم اینکه پیام‌آوران خیر و شادی و توجه به محیط پیرامون و اعضای جامعه هستند اما خودشان به خاطر سختی‌ها و تنگناها و ناآگاهی و گرفتاری و حواس پرتی جمعی از توجه محرومند و به خصوص در شهرهای کوچک در تنگنا، انزوا و کود به سر می‌برند.

سینماحقیقت

قطب‌پر مخاطب در ایران و خاورمیانه

این روزها، برگزاری جشنواره سینماحقیقت، مهمترین اتفاق فرهنگی کشور است. رویدادی که با توجه به جنس مستند آثار، مخاطبان بسیاری از آن استقبال می‌کنند.

اهمیت جشنواره سینماحقیقت از آن جهت است که طی آن، پایگاه مستقلی از مستندسازان سینمایی تشکیل می‌شود. بسیاری از کارگردانان، کار خود را با مستند آغاز می‌کنند و به همین جهت، وجود ساز و کاری برای تمرکز بر روی این هنرمندان و آثارشان، از اهمیت بسزایی برخوردار است. به کرات دیده شده که کارگردانان سینمای مستند، با تشویق در این جشنواره، تولیدات کیفی بعدی خود را پیش برده و حتی موفق شده‌اند تا به سینمای بلند داستانی ورود کنند. بنابراین سینماحقیقت، یک سکوی پرش مناسب برای استعدادهای فراوان این حوزه است. از سوی دیگر، سوژه‌هایی که در فیلم مستند مورد پرداخت واقع می‌شود، تفاوت‌هایی بنیادین با آنچه در فیلم‌های کوتاه و آثار بلند داستانی دستمایه قرار می‌گیرند، دارند و همین ساختار شکنی در طرح سوژه و پرورش آن، خلأی را رقم می‌زند که مخاطبان را به پیگیری آن مجاب می‌کند. همین پتانسیل سبب شده تا برخی عناوین نظیر «سینمای سفارشی» یا «نگاه حمایت‌گرا نه از برخی مضامین»، از ساحت سینمای مستند و جشنواره آن زدوده شده و مخاطبان، به دلیل اصالت این نوع سینما و بافت مستند آن، مخاطب چنین رویدادی می‌شوند که این مهم، در کمتر رویداد سینمایی دیده و تجربه شده است.

نکته مهم دیگری که در مورد این جشنواره مطرح است آن که سینمای مستند به واسطه ذات خود، همواره از جانب مراکز مدیریتی سینما در کشورهای مختلف، مورد حمایتی ویژه قرار می‌گیرد. این جشنواره، یک محفل رقابتی برای کسانی است که اگر نتوانسته‌اند به صورت مستقل، اثر خود را تولید کنند، با تکیه بر ظرفیت‌های مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی موفق به ساخت فیلم شده و حالا در یک آوردگاهی که مبتنی بر نگاه آزاد است، مورد محک جدی قرار می‌گیرند. بنابراین جشنواره به عنوان یک تالی بر مقدمه‌ای است که مرکز گسترش رقم زده و این فضا می‌تواند برای سینماگران این حوزه، یک غنیمت بسیار ارزشمند تلقی شود. همچنین این رویداد به مانند دیگر جشنواره‌های سینمایی کشور، از حواشی کمتری برخوردار بوده و فرآیند مردمی بودن آن، از استحکام فزاینده‌ای برخوردار است هم‌چنان که مراحل استقبال از آثار، خرید بلیت آثار و رای‌گیری مردمی از جمله بخش‌هایی است که با کمترین حاشیه، روال معمول خود را طی کرده و به سرانجام می‌رسانند. مجموع تمام این پارامترها سبب شده تا جشنواره «سینماحقیقت» به قطب پر مخاطب سینمای مستند در ایران و منطقه خاورمیانه تبدیل شود که معدل آماری آن، سالانه با افزایش مواجه است. به طوری که برای این دوره، ۵۳۳ اثر ملی و ۲۳۱۴ فیلم بین‌المللی متقاضی حضور در این رویداد بودند که یک آمار خوب تلقی شده و مسئولیت جشنواره را در قبال این میزان استعداد بیشتر می‌کند. /ایرنا